

Профілактика та запобігання булінгу

Булінг — це серйозна проблема, що впливає на життя дітей та підлітків. Важливо розуміти його причини, наслідки та знати, як запобігти цій деструктивній поведінці.



Що таке булінг?

1 Визначення

Це повторювана агресивна поведінка, спрямована на людину, яка не може себе захистити.

2 Форми

Це може бути фізичне насильство, словесні образи, цькування, кібербулінг.

3 Мета

Залякати, принизити, контролювати, нав'язати власну волю.

4 Наслідки

Психологічні травми, зниження самооцінки, проблеми з навчанням, тривога.

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ Я МАЮ ПРАВО БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА Ukraine NOW

Чим конфлікт відрізняється від булінгу?

Конфлікт	VS	Булінг
<ul style="list-style-type: none">• Одноразовий, неповторюваний акт• Незгода, розбіжність думок• Рівність сил здатність кожної зі сторін впливати на процес конфлікту		<ul style="list-style-type: none">• Тривалі, повторювані дії• Агресивна поведінка з метою завдати шкоду та принизити• Нерівність сил різниця у фізичному стані, рівні соціально-психологічної адаптованості, стані здоров'я

Не кожен конфлікт є булінгом.

Ситуація, коли одна дитина штовхнула іншу без наміру завдати шкоду - **не є булінгом.**

Ситуація, коли дитина навмисно фотографує однокласників в роздягальнях та шантажує або поширює ці фото з метою приниження - **є булінгом.**

Варто пам'ятати, що булінг (цькування) відрізняється від сварки або конфлікту між дітьми кількома типовими ознаками:

Булінг (цькування) відрізняється від сварки такими ознаками:

- систематичність (повторюваність) діяння (дії або бездіяльності)
- умисні дії (злий умисел)
- владний дисбаланс між кривдником і потерпілим
- відсутнє розкаяння у кривдника.

Конфлікт - це зіткнення протилежно спрямованих, несумісних одна з одною потреб, інтересів, соціальних установок, планів тощо у свідомості окремої особи, яке виникає в міжособистісних взаємодіях окремих осіб чи груп.

Для конфлікту як способу взаємодії характерним є:

По-перше, його не регулярність та випадковість (відсутністю злого умислу);

По-друге, баланс (рівність) сил між його учасниками, владний баланс (симетричні відносини), що характеризується здатністю кожної зі сторін однаково впливати на процес конфлікту, відносною рівністю фізичних сил, соціальнопсихологічної адаптованості, соціального статусу, стану здоров'я, ментального розвитку тощо;

По-третє, спостерігається розкаяння сторін конфлікту та спрямованість зусиль сторін конфлікту на його вирішення

Нормативно-правова база щодо протидії булінгу

1. [Закон України «Про охорону дитинства»](#)
2. [Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу \(цькуванню\)»](#)
3. [Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 №564/836/945/577 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення»](#)
4. [Наказ МОН від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу \(цькування\) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»](#)
5. [Наказ МОН від 26.02.2020 № 293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу \(цькуванню\) в закладах освіти»](#)
6. [Наказ МОН від 20.03.2020 №420 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 року № 293»](#)
7. unknown link»
8. [Лист МОН України від 29.12.2018 № 1/9-790 «Щодо організації роботи у закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу»](#)
9. [Лист МОН України від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству»](#)
10. [Лист МОН від 29.01.2019 № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу \(цькуванню\)» від 18 грудня 2018 р. №2657-VIII](#)
11. unknown link»
12. [Лист МОН України від 14. 08. 2020 року №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу \(цькуванню\)»](#)

Причини виникнення булінгу

Особистісні

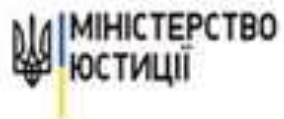
Низька самооцінка, агресивність, прагнення до влади.

Соціальні

Негативний приклад, груповий тиск, брак соціальних навичок.

Сімейні

Насильство в сім'ї, брак уваги, неадекватне виховання.



Булінг



Сторони мають чіткі ролі: агресор і постраждала сторона



Повторюваність, з метою приниження



Нерівність сил

ознаки:

НЕ Булінг



Ролі учасників не розподілені



Поодинокі випадки, без мети завдати шкоди



Вільне вираження думок кожної сторони

Для того, щоб зрозуміти, чи є булінгом той чи інший випадок, потрібно проаналізувати ролі сторін, мету їхніх дій та наслідки.

Вплив булінгу на жертв, кривдників і свідків

Жертва

Тривога, депресія, зниження самооцінки, сором, страх.

Кривдник

Відсутність емпатії, агресивність, проблеми з поведінкою, висока самооцінка, небажання брати на себе відповідальність.

Свідок

Тривога, страх, почуття провини, німість, безпорадність.

Булінг

- фізичний (штовхання, підніжки, бійки, ляпаси, нанесення тілесних ушкоджень)
- психологічний (поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, образливі жарти)
- економічний (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей)
- сексуальний (прізвиська та образи сексуального характеру, погрози)
- кібербулінг (цькування за допомогою мобільних телефонів або в інтернеті)

НЕ Булінг

- фізичні ушкодження, спричинені випадково (під час змагань, гри, тощо)
- необразливі жарти, емоційна спроба вирішити конфлікт, гучні суперечки
- випадкове псування речей
- залицяння (знаки уваги, смикання за косички, прийнятні стосунки хлопчиків та дівчат)
- спори, словесні перепалки, поодинокі образливі коментарі в соціальних мережах

Булінг має систематичний характер та спрямований на приниження жертви.

Ознаки булінгу та як їх впізнати

1

Фізичний булінг

Штовхання, биття, пошкодження речей.

2

Словесний булінг

Образи, погрози, глузування, приниження.

3

Кібербулінг

Розповсюдження негативної інформації, образливі повідомлення, фото.

4

Соціальний булінг

Ігнорування, цькування, виключення з групи.



Роль батьків, вчителів і школи у протидії булінгу

Батьки

Розмова з дитиною, навчання емпатії, підтримка, залучення до розв'язання конфлікту.

Вчителі

Навчання толерантності, створення безпечного середовища, надання допомоги жертвам, застосування дисциплінарних заходів.

Школа

Розробка антибулінгових програм, навчання дітей та батьків, створення системи підтримки.

АЛГОРИТМ ДІЙ. ПЕРШІ КРОКИ

Крок 1. Повідомлення директора закладу освіти про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо нього. Це може зробити будь-яка особа.

Повідомлення приймаються усно або письмово, в тому числі анонімно (особисто, телефоном або засобами електронної комунікації).

Крок 2. Керівник закладу впродовж першої доби від отримання повідомлення невідкладно письмово повідомляє про випадок:

- територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України; Відділ освіти громади;
- одного з батьків або законних представників, яка стала стороною булінгу (цькування);
- викликає службу екстреної медичної допомоги (за потреби);
- службу у справах дітей;
- центру соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді.

Крок 3. Керівник закладу скликає засідання комісії (постійно діючої) з розгляду випадку булінгу не пізніше ніж впродовж 3-х робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення.

Комісія розглядає заяву не більше 10-ти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення.

План заходів
спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)
в Новогуйвинському ліцеї імені Сергія Процика Новогуйвинської селищної ради
у 2024-2025 навчальному році

1. Проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед учасників освітнього процесу з протидії булінгу (цькуванню) та кібербулінгу- Постійно. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І., соціальний педагог Курильчук Д.А.
2. Питання запобігання булінгу (цькування) та кібербулінгу розглядати на нарадах педагогічних працівників, педрадах, засіданнях методичних комісій або об'єднань, батьківських зборах - Протягом навчального року. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
3. «Безпечний заклад освіти в умовах воєнного часу» - одне із головних завдань Новогуйвинського ліцею імені Сергія Процика у 2024-2025 н. р. - Постійно. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
4. Продовжити системну профілактичну роботу із здобувачами освіти, спрямовану на запобігання вчиненню дитиною та стосовно дитини булінгу (цькування) і виховання нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у міжособистісних стосунках - Протягом навчального року. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І., соціальний педагог Курильчук Д.А.
5. Використовувати чат-бот «Кіберпес» для допомоги в боротьбі з кібербулінгом - Протягом навчального року. Соціальний педагог Курильчук Д.А.
6. Розробити, затвердити та розмістити на вебсайтах: - правила поведінки здобувача освіти в Новогуйвинському ліцеї імені Сергія Процика в умовах воєнного стану, - план заходів спрямованих на запобігання та протидію булінгу в закладі, - порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу, - порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) у закладі освіти, - номери телефонів організацій та установ, служб підтримки, до яких можуть звертатися постраждалі особи - Жовтень 2024 - Соціальний педагог Курильчук Д.А.
7. Оновлювати інформацію щодо запобігання булінгу (цькування) на сайті Новогуйвинського ліцею - Постійно. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І., керівник сайту Кушнір Д.М.
8. Утворити комісію з розгляду випадків булінгу в ліцеї - Жовтень 2024. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
9. Розглядати випадки булінгу (цькування), які трапилися в закладі освіти, на засіданнях комісій з розгляду випадків булінгу (цькування) - За потребою. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
10. Забезпечувати постійну координацію роботи та взаємодію Служби у справах дітей Новогуйвинської селищної ради, Служби ювенальної превенції, інші в разі виявлення випадку булінгу (цькування) в закладах освіти - Протягом навчального року.Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
11. Проводити моніторинг реалізації планів з протидії булінгу (цькуванню) в учнівському середовищі закладів освіти, стан їх виконання аналізувати на нарадах, семінарах, засіданнях педагогічних рад - За потреби, але не рідше одного разу на півріччя. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.
12. Провести тиждень з протидії булінгу 7-11 жовтня 2024. Соціальний-педагог Курильчук Д.А.
13. Провести тиждень толерантності 11-15 листопада 2024. Соціальний-педагог Курильчук Д.А.
14. Провести Акцію «16 днів проти насилля» - Листопад-грудень 2024. Соціальний-педагог Курильчук Д.А.
15. Залучати спеціалістів різних фахів та служб для проведення профілактичної роботи серед молоді - Протягом навчального року. Соціальний-педагог Курильчук Д.А.
16. Провести семінар-практикум для заступників директорів з виховної роботи, практичних психологів, соціальних педагогів «Організація та проведення профілактичної роботи щодо попередження випадків булінгу серед учасників освітнього процесу» - Листопад 2024 на базі Троянівського ліцею Панова Г.С. – головний спеціаліст Відділу освіти Гребенюк В.Б. – директор Троянівського Ліцею
17. Сприяти підвищенню кваліфікації педагогічних працівників щодо проявів булінгу, його видів, з питань розрізнення понять булінг, кібербулінг -Постійно. Заступник директора з виховної роботи Хлань І.І.

Висновки та рекомендації

Профілактика булінгу — це комплексна проблема, яка вимагає спільних зусиль батьків, вчителів, учнів та громадськості. Важливо навчати дітей толерантності, емпатії, здатності до мирного вирішення конфліктів, створювати безпечне середовище в школах та надавати допомогу жертвам булінгу.

